

TEPAV, Kasım ayını geniş kapsamlı çalışmalar ve farklı konularda düzenlediği toplantılarla tamamladı. Bu kapsamda, Ali Çufadar ve Ekrem Cunedioğlu'nun Aylık Ekonomik Değerlendirme Notunun ilki ile Para Politikası Değerlendirme Notunun üçüncüsüne bültenimizden ulaşabilirsiniz. Ayrıca, Yusuf Işık tarafından kaleme alınan, AI çağında sosyal bilgi ekonomisine nasıl bakmamız gerektiğine ilişkin incelemeyi de yine bültenimizde bulabilirsiniz.

Geçtiğimiz ay "Afet Yasası" bağlamında açık planlama ihtiyacını vurgulayan bir politika notu da yayımlayan TEPAV, deprem ve göç konularında yapılan pilot anket çalışması ve sonuçlarını da paylaştı.

TEPAV'ın Kasım ayında ev sahipliği yaptığı Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın Türkiye'nin İklim Politikalarına etkileri toplantısında Gümrük Birliği'nin modernizasyon sürecinin önemine dikkat çekilirken İklim değişikliğine Karşı Yeşil Anayasacılık başlıklı toplantıda ise anayasal düzenlemelerin iklim değişikliğiyle mücadeledeki rolü ve etkisi tartışıldı.

TEPAV tarafından yapılan tüm bu çalışmalar ile bültenler ve günlük yazılarını KASIM 2023 Bülteni'nde bulabilirsiniz.

Aylık Ekonomik Değerlendirme | Kasım 2023

Türkiye’de, makroekonomik dengeler Eylül 2021-Mayıs 2023 dönemindeki genişlemeci politikalarla belirgin yıpranmıştır. Genişlemeci para politikası, iç talep kaynaklı büyümeyi güçlü tutsa da enflasyona, dolarlaşmaya, yüksek cari işlemler açığına ve kur baskısına yol açmış; yüksek enflasyon, gelir ve servet dağılımını çarpıcı şekilde bozmuştur. Oluşan kur baskısı, yoğun rezerv satışı ve Kur Korumalı Mevduat (KKM) uygulamasıyla azaltılmaya çalışılmış, ancak TCMB likit rezervleri, Mayıs 2023'te kritik düşük düzeylere gerilemiş, Türkiye ödemeler dengesi krizi riski ile karşı karşıya kalmıştır. Dolayısıyla, uygulanan politikalardan keskin bir dönüş gereği kendini dayatmıştır.

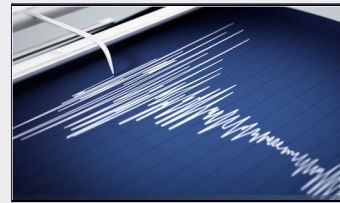
Yazının devamı ikinci sayfada

Para Politikası Değerlendirme Notu - III | 21 Kasım 2023

Olağanüstü bir yapay zeka dalgasıyla açılan ikinci yüzyıl için yeni bir yaklaşım: Sosyal bilgi ekonomisi

Deprem ve Göç: Pilot anket çalışması ve sonuçları

Aylık Ekonomik Değerlendirme | Kasım 2023

Ali Çufadar / Ekrem Cunedioğlu

Türkiye’de, makroekonomik dengeler Eylül 2021-Mayıs 2023 dönemindeki genişlemeci politikalarla belirgin yıpranmıştır. Genişlemeci para politikası, iç talep kaynaklı büyümeyi güçlü tutsa da enflasyona, dolarlaşmaya, yüksek cari işlemler açığına ve kur baskısına yol açmış; yüksek enflasyon, gelir ve servet dağılımını çarpıcı şekilde bozmuştur. Oluşan kur baskısı, yoğun rezerv satışı ve Kur Korumalı Mevduat (KKM) uygulamasıyla azaltılmaya çalışılmış, ancak TCMB likit rezervleri, Mayıs 2023’te kritik düşük düzeylere gerilemiş, Türkiye ödemeler dengesi krizi riski ile karşı karşıya kalmıştır. Dolayısıyla, uygulanan politikalardan keskin bir dönüş gereği kendini dayatmıştır.

Son iki yıllık süreçte, enflasyon dinamikleri ve fiyatlama davranışları da bozulmuştur. Türkiye’de enflasyon eğilimini asıl olarak, kur, bekleyişler, iç talep ve küresel emtia fiyatları belirlemektedir. Şok kur artışları ve uygulanan genişlemeci politikalar nedeniyle kur artışlarının devam edeceği algısı enflasyon bekleyişlerini bozmuş; güçlü iç talep, firmaların fiyatlama gücünü artırarak enflasyonu desteklemiştir.

Seçim dönemi uygulamaları ve Kahramanmaraş depremi bütçe dengelerini sarsmıştır. Nitekim, Türkiye’nin yıllardır en güçlü yanı olan bütçe disiplini görünümü bozulma eğilimine girmiştir.

Dolayısıyla, Haziran 2023’te güçlü bir istikrar programı gereği zaruri hale gelmiştir. Uygulanacak program; sıkı para politikası ile enflasyonun kontrol altına alınması, rezervlerin güçlendirilmesi ve makro dengesizliklerin azaltılması, bütçe disiplini ile bu sürecin desteklenmesine odaklanmalıydı. Nitekim otoriteler, başlangıçta gecikilse de ekonominin yeniden dengelenmesine yönelik politikaları uygulamaya başlamışlardır.

Aylık olarak yayınlanacak bu rapor, önemli ekonomik göstergeleri ve kısa dönemli görünüm hakkındaki görüşlerimizi kısaca özetleyecektir. İlk olması nedeniyle, rapor kısmen genel tutulmuştur.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

Para Politikası Değerlendirme Notu - III | 21 Kasım 2023

Bu değerlendirme notu TEPAV Makroekonomi Çalışma Grubu* tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye 2023 yılında dünyada 191 ülke arasında en yüksek enflasyona sahip altıncı ülkedir. Öte yandan, G20 üyelerinin en güncel verilerine bakıldığında yıllık tüketici enflasyonunun bir önceki aya göre beş ülkede arttığı, on beş ülkede azaldığı görülmektedir. Arjantin ve Türkiye hem enflasyonun mevcut düzeyi hem de aylık artışı açısından diğer G20 ülkelerinden belirgin şekilde ayrılmaktadır. Türkiye'nin Ekim 2023'teki yüzde 3,43 aylık enflasyonu G20'nin altı üyesinin aynı aydaki yıllık enflasyonun üzerindedir.

Bir diğer önemli nokta, ABD'de, İngiltere'de, Avrupa Birliği'nde ve Euro Bölgesi'nde son bir yıldır enflasyonun düşerek hedeflere yaklaşmış olmasıdır. Bu ülkelerin ve bölgelerin merkez bankalarının uzun bir süredir politika faizini tereddütsüz artırmakta oldukları dikkate alındığında, para politikasının doğru yönde kullanılmasının enflasyonla mücadele açısından ne denli önemli olduğu bir daha ortaya çıkmaktadır.

İsrail-Filistin meselesinin sıcak çatışmaya dönüşmesi, korkulduğu gibi bölgesel bir savaşı tetiklemedi. Bu çerçevede, son PPK toplantısından bu yana ham petrol ve doğalgaz fiyatları düştü: 23 Ekim'de Brent petrol fiyatı varil başına 90 USD iken 17 Kasım'da 81 USD civarındaydı. Avrupa doğalgaz fiyatı ise megavat saat başına 51 Euro iken 45 Euro oldu. Türkiye'nin risk priminde ise sınırlı da olsa bir düşüş gerçekleşti

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

Olağanüstü bir yapay zeka dalgasıyla açılan ikinci yüzyıl için yeni bir yaklaşım: Sosyal bilgi ekonomisi

Değerlendirme Notu / Yusuf Işık

Jeneratif Yapay Zeka modellerinin, bir buçuk yıl kadar sonrasında itibaren devreye girmeye başlaması beklenen Otonom Araçlar (Autonomous Agents) sistemlerinin ve hızla ilerleyen Yapay Genel Zeka'ya ulaşma sürecinin sürüklediği yeni bir teknoloji dalgasının önümüzdeki birkaç yıl içinde dünya ekonomisi, ulusal ekonomiler ve yaşamlarımız üzerinde derin etkiler yapmaya başlayacağı şimdiden görülmektedir. Üretim, bilim ve teknoloji, sağlık, eğitim, ulaşım, enerji dahil ekonomik ve sosyal yaşamın çok büyük bölümünde olağanüstü yeni kapasiteler ortaya çıkacak; ama aynı zamanda istihdam, eşitsizliklerde yeni artışlar, sürdürülebilirlik gibi alanlarda da belirli yeni ciddi tehlikeler belirecektir. Bugüne kadar teknolojiye ilişkin kararlar sosyal faktörleri pek hesaba katmadı. Yeni dalganın gelmesiyle bu yanlışı ve eksikliği düzeltme gereği daha da artmış durumda. Bu sunuşta, bunun nedenleri, dünyadaki tekno-ekonomik eğilimler ve GPT-4 modeli, Otonom Araçlar sistemleri ile bunların kapasiteleri ele alınıp incelendikten sonra ortaya konmaktadır. Sosyal faktörler, yeşil dönüşüm ve insan değerlerini bugün kullanılan kıstaslarla birlikte tekno-ekonomik kararların merkezine yerleştiren ve Sosyal Bilgi Ekonomisi olarak nitelenen bir yaklaşım önerilmektedir. Sosyal Bilgi Ekonomisi'nin aynı zamanda bu kurulumu uygun demokratik ve katılımcı bir yönetim yapısı, ilkeleri ve mekanizmasına sahip olması öngörülmektedir. Sosyal Bilgi Ekonomisi teknolojiyi topluma mal etmeyi hedeflemektedir. Tekno-ekonomik parametreleri ve gelişmeleri kısaca incelendikten sonra Türkiye'nin gelişme perspektifinde Sosyal Bilgi Ekonomisi'ne dönüşümünün neden gerekli olduğu ve gerçekleşmesine yönelik bir yol haritası ortaya konmaktadır.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

Türkiye Arjantin olur mu?

Değerlendirme Notu / M. Coşkun Cangöz

Geçtiğimiz haftalarda İngiliz haber ajansı Reuters, seçimlerin 19 Kasım'daki ikinci turu öncesinde IMF'nin 44 milyar ABD doları tutarındaki kredi ile tutumunu sertleştirdiğini raporlamıştı. Oysaki 2018 yılının Haziran ayında IMF yüksek enflasyon ve bütçe açıklarının yanı sıra iki katına çıkan dış borç nedeniyle yaşadığı krizden çıkmasına yardımcı olmak için Arjantin için 57 milyar ABD dolarlık bir kurtarma paketini onaylamıştı. Hatta 2018-2021 dönemini kapsayan bu program IMF tarihinin en yüksek tutarlı stand-by anlaşması olarak tarihe geçmişti. Ancak program Temmuz 2020'de sonlandırılmış ve geriye yüklü bir borç bakiyesi kalmıştı.

Arjantin'de ne olmuştu?

20. yüzyılın başında Arjantin, sığır eti, buğday ve diğer çiftlik ürünleri üretiminin yanı sıra çoğunlukla Avrupalı göçmenler ve onların soyundan gelen eğitimli işgücü sayesinde dünyanın en zengin 10 ekonomisi arasında yer almaktaydı. Ancak 1929 ekonomik kriziyle birlikte ihraç ürünlerine olan talebin önemli ölçüde düşmesi ve krizin arkasından başlayan İkinci Dünya Savaşı sonrasında yaşanan darbeler ve popülist uygulamalar, ekonomiyi kırılgan hale getirdi. Bunun sonucu olarak Arjantin önce 1982 yılında, daha sonra da 1988-1989 döneminde borçlarını ödeyemez hale geldi. 1930 yılından sonraki en büyük bunalımın yaşandığı 1998-2002 ekonomik krizi sırasında Arjantin yeniden temerrütle karşı karşıya kaldı. Sokak gösterileri ve yağmaların yaşandığı bu dönemde, siyasi istikrarsızlık zirveye ulaştı ve bir haftada beş cumhurbaşkanının görev yaptığı görüldü. Kriz sona erdiğinde ekonomi beşte bir oranında küçülmüştü, on binler ülkeden ayrılmıştı ve 100 milyar ABD doların üzerinde dış borç ödenememişti.

Arjantin ekonomisinin en büyük krizinin sonrasında uluslararası piyasadan borçlanma imkanı kalmamıştı ancak 2015 yılına kadar dönemin hükümeti popülist politikaları uygulamaya devam etti. Buna paralel olarak para basmak ve bankaları devlet tahvili almaya zorlamak gibi Ortodoks olmayan finansman yöntemlerine başvurdu ve dış borç yeniden yapılandırmalarını sonuçlandırmadı.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

İttifaklar Dünyası: 50+1 Sürdürülebilir mi?

Değerlendirme Notu / Mert Uzunsoy

Türkiye’de siyaset 2018 yılı itibarıyla genel seçimlerde ittifaklar, yerel seçimlerde ise iş birlikleri ölçeğinde ilerliyor. Bu hem yerel hem de genel seçimler için geçerli bir durum. Seçimler öncesi siyasi partiler bir araya gelerek ortak milletvekili listeleri, birbirleri lehine aday göstermeme ve ittifak protokolleri gibi yöntemlerle seçimlerden en başarılı biçimde çıkmanın yollarını arıyor. 2023 genel seçimlerinde siyasi partilerle ittifak kurmanın yanı sıra başka partilerin listelerinden seçime katılma yöntemini de kullanan birçok siyasi parti oldu. 13 siyasi parti seçime katılma hakkı bulunurken diğer partilerin listelerinden seçime katılma yolunu seçti. Mart 2022’de seçim kanununda yapılan değişiklikler, ittifak oylarının partiler bazında ayrı ayrı hesaplanması yöntemini benimsedi ve bu durum ittifak yapılarındaki dönüşümü tetikleyen en önemli faktör oldu. Partilerin ittifak içerisinde oldukları diğer partilerin milletvekiline dönüşmeyen oylarından faydalanamıyor olması yalnızca ittifak oluşturmanın anlamlılığını azalttı ve ortak listeleri tartışmaya açtı. Kaldı ki parlamentoda kanun yapma yeterliliği için gerekli olan 301, anayasa değişikliğini halkoylamasına sunmak için 360 ve anayasa yapma yeterliliği için 400 sandalye kazanma zorunluluğu da muhalefet partilerini ortak listeler etrafında birleşmeye zorladı.

[Haberin devamı için buraya tıklayın.](#)

“Afet Yasası” açık planlama ihtiyacını görünür hale getirdi

Politika Notu / Elif Güler, Sercan Sevgili

Türkiye'nin coğrafi konumu, sıklıkla yaşanan depremler ve giderek artan iklim krizleri gibi doğal afetlere karşı özel bir duyarlılık göstermektedir. Ancak, bu zorlu koşullara rağmen Türkiye'nin imar yönetim sistemi, son yaşanan 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremi gibi olaylar ışığında açıkça görülen yetersizliklerle sarsılmaktadır. Bu eleştiri, mevcut imar yönetimi tarafından karşılanamayan temel zorluklara odaklanmaktadır. Risk analizi eksikliği, Türkiye'nin deprem ve afet risklerini doğru bir şekilde değerlendirmesini zorlaştırmakta ve bu da afet durumlarında etkili müdahaleleri engellemektedir. Ayrıca, hızla büyüyen kentlerde altyapı planlaması sorunları ortaya çıkmaktadır. Mevcut imar yönetimi, kentlerin sürdürülebilir büyümesini sağlamak ve afet risklerini minimize etmek için gerekli olan altyapı gelişimini destekleyecek kadar esnek değildir. Şeffaflık ve katılımcılık eksikliği, planlama süreçlerinde toplumun etkili bir şekilde yer almasını engellemekte ve karar alma süreçlerini demokratikleştirmekten uzaklaştırmaktadır. Toplumun görüş ve önerilerine açık olmayan bir planlama anlayışı, sürdürülebilir ve adil bir kentsel gelişimi engellemektedir. Bu bağlamda, Türkiye'nin imar yönetimindeki eksikliklere yönelik çözüm, açık planlama prensiplerine geçişi içermelidir. Açık planlama, risk analizi, katılımcılık, şeffaflık ve uzun vadeli sürdürülebilirlik esaslarına dayanarak Türkiye'nin afetlere karşı dirençli ve sürdürülebilir bir gelecek inşa etmesine yardımcı olabilir. Bu strateji, sadece mevcut sorunlara değil, aynı zamanda gelecek kuşaklara daha güvenli ve yaşanabilir bir çevre bırakma hedefine yönelik bir taahhüt olarak ele alınmalıdır. Açık planlama, Türkiye'nin imar yönetimindeki paradigmaları değiştirerek daha güçlü, daha adil ve daha sürdürülebilir kentlerin temellerini atmada önemli bir rol oynayabilir. “Planların artık yaşanan oluşu düzenleyenden ziyade sürekli bir faaliyet olma etkinliği olması gerekmektedir.

[Haberin devamı için buraya tıklayın.](#)

Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi

Değerlendirme Notu / Ekin Keleş

“Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi” (China Economic and Social Council) 2 Haziran 2001 tarihinde, “Çin Ekonomik ve Sosyal Araştırma Konseyi” ismiyle, bir sivil toplum kuruluşu olarak kurulmuştur. Aynı yıl toplanan ve Çin Halk Cumhuriyeti hükümetine bağlı tek danışma organı olan “Çin Halkı Siyasi Danışma Konferansı” (Chinese People’s Political Consultative Conference-CPPCC) kapsamında oluşturulan bu Konsey, ekonomi ve sosyal araştırma merkezlerini ve aynı zamanda diğer alakalı örgüt ve uzmanları bir araya getirmektedir. “Uluslararası Ekonomik ve Sosyal Konseyler ve Benzer Kurumlar Birliği”nin (International Association of Economic and Social Councils and Similar Institutions-[AICESIS]) kurucu üyesi olan Konsey’in temel hedefi, hükümete ekonomik ve sosyal kalkınma konularına ilişkin politika yapımında yol göstermektir. İş dünyasının hükümetle iş birliği içine girmesi ve ekonomi politikalarının yapım sürecine dahil olmasına olanak sağlayan Konsey’in bileşenleri, Ekonomik ve Sosyal Konseyler Dizisi’nde incelenen diğer yapılardan farklı olarak, Çin Ekonomik ve Sosyal Konseyi’ni, devletin kaynaklarından yararlanmak amacıyla da kullanmaktadır

[Haberin devamı için buraya tıklayın.](#)

Deprem ve Göç: Pilot anket çalışması ve sonuçları

TEPAV tarafından hazırlanan "Deprem ve Göç: Pilot anket çalışması ve sonuçları" yayımlandı.

TEPAV tarafından deprem bölgesine yönelik olarak hasar tespiti ve iktisadi etkileri, ihtiyaç analizi ve destek alanlarının önceliklendirilmesi ile sürdürülebilir iş gücü istihdamı konularında üç farklı çalışma yürütülmüştür. Söz konusu çalışmalar, yaşanan ağır hasarın yanı sıra yoğun iş gücü kaybının olduğu, bu kayıpların en önemli nedeninin de diğer illere göç ve istifa ile gerekçelendirildiğini göstermektedir. Hemen tüm katılımcılar bölgede normal yaşamın, dolayısıyla da iktisadi faaliyetin başlaması için bölge halkının geri dönmesini gerekli koşul olarak belirtmektedir. Diğer taraftan, sadece göç veren değil, göç alan şehirlerde de önemli üst yapı, alt yapı ve istihdam sorunlarının yaşandığı da belirlenmiştir. Bu çerçevede, göç eden nüfusun gidiş nedenleri, dönüş planları ve dönmeleri için zorunlu koşulların araştırılarak ülke geneline yönelik istihdam politikalarının belirlenmesine yönelik yeni bir çalışma başlatılmıştır. Türkiye genelini hedefleyen geniş kapsamlı araştırmanın pilot uygulaması olan bu anket çalışmasında ise bölge dışına göç etmiş sınırlı sayıda çalışan ile telefon anketi gerçekleştirilmiş ve sonuçları raporlanmıştır.

Hatay, Kahramanmaraş, Malatya ve Gaziantep'ten göç eden 88 çalışan ile gerçekleştirilen anket sonucunda, katılımcıların çoğunun erkek ve ailenin tek çalışanı olduğu, lise ve üstü düzeyde eğitim aldıkları, dolayısıyla çalışma zorunlulukları bulunduğu ancak mesleki yeterlilik ve deneyim açısından yeni iş bulmada avantajlı oldukları görülmektedir. Bunun yanı sıra, göç edenlerden hala çalışanların oranı yüzde 60'ın altında kalmıştır ve hemen hepsi eski işlerinde istihdam edilmiştir. Sosyal destek alanların oranı 1/3 ile sınırlıdır. Ayrıca, başta istihdam olanakları olmak üzere bekledikleri koşulları sağlanamaması üzerine deprem bölgesine geri döndüğünü belirten kısıtlı sayıda katılımcı da bulunmaktadır. Diğer taraftan, evli ve çocuklu oranlarının yüksek olması, çocukların eğitim çağında yoğunlaşması eğitimin de göç motivasyonunda istihdam dışında belirleyici bir faktör olduğunun bir göstergesidir.

[Haberin devamı için buraya tıklayın.](#)

Türkiye'nin Girişimci Kadın Gücü Yarışması'nın kazananları açıklandı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), TOBB Kadın Girişimciler Kurulu (KGK) ve Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) iş birliğinde gerçekleştirilen Türkiye'nin Girişimci Kadın Gücü Yarışması'nın ödülleri, 19 Kasım Dünya Kadın Girişimciler Günü'nde TOBB'da düzenlenen törenle sahiplerini buldu.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), TOBB Kadın Girişimciler Kurulu (KGK) ve Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) iş birliğinde bu yıl ikincisi düzenlenen "Cumhuriyetimizin 100. Yılında Türkiye'nin Girişimci Kadın Gücü Yarışması"nın kazananları belli oldu.

19 Kasım Dünya Kadın Girişimciler Günü'nde TOBB Kuleleri'nde gerçekleştirilen törende "Kadın İstihdamını En Çok Artıran Şirket" ve "Girişimci Kadın Gücü" olmak üzere iki ana kategoride 12 ödül verildi.

Kadın istihdamını en çok artıran şirket ödülünü Gürmen Giyim Sanayi AŞ alırken Girişimci Kadın Gücü kategorisinde en çevre dostu Burpol Polimer Plastik AŞ, en çok dijitalleşen Elman Otomasyon Sistemleri Ltd Şti, ihracatını en çok artıranlar Ak Celep Ltd Şti ile Umdasch Madosan Raf Sistemleri AŞ firmaları ve en hızlı büyüyen Asya Entegre Atık Yönetimi AŞ oldu.

"Güçlü kadın, güçlü ülke demek"

Törende yaptığı açılış konuşmasında aklın ve başarının cinsiyetinin olamayacağına dikkat çeken TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, kadının güçlü olması halinde toplumun ve ülkenin de güçlü olacağını söyledi. Kadın ve genç girişimcilere tavsiyelerde bulunan Hisarcıkloğlu, TOBB Kadın Girişimciler Kurulu ve TEPAV işbirliğinde Türkiye'nin Girişimci Kadın Gücü Yarışması'nın ikincisini Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yılında gerçekleştirmenin gururunu yaşadıklarını vurgulayarak "Toplam 6 kategoride, 12 şirketimiz ödül aldı. 2021-2022 döneminde kadın istihdamını en çok artıran üç şirketimiz ödül almaya hak kazandı. Bu kategori, herhangi bir kısıtlama olmadan tüm şirketlerimize açıktı. Başvuran şirketlerimizin kadın istihdam oranı, bir önceki yıla göre %31 artış göstermiş. Ödül alacak şirketlerimizin ortalama kadın çalışan sayısı 315. Girişimci Kadın Gücü kategorimiz ise sadece kadın girişimcilerimizin başvurularına açıktı. Burada, en hızlı büyüyen, ihracatını en çok artıran, en çok dijitalleşen ve en çevre dostu olan kadın girişimcilerimiz, 2021-2022 dönemi performanslarına göre değerlendirildi. Başvuru yapan kadın girişimcilerimizin, Türkiye milli gelir büyümesine göre 1,5 kat hızlı büyüdüğü görüldü" dedi.

Yarışmaya başvuran şirketlerin %78'inin 55 farklı ülkeye ihracat yaptığına işaret eden Hisarcıkloğlu, "İşte fırsat verilirse, kadınların yapamayacağı hiçbir şey yok. Sizler, 'yapamazsınız' diyeni dinlemediğiniz, lafa 'elinin hamuruyla' diye başlayanlara itiraz ettiğiniz, azimle ve kararlılıkla yolumuza devam ettiğiniz için başarılısınız. Bu olağanüstü başarıyı gösteren kadın girişimcilerimizi yürekten kutluyorum" ifadesini kullandı.

[Haberin devamı için buraya tıklayın.](#)

Avrupa Yeşil Mutabakatı Türkiye'nin iklim politikasını nasıl etkiliyor?

TEPAV, İKV, FNF ve IPM tarafından düzenlenen "Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Türkiye'nin İklim Politikası Açısından Etkileri" toplantısında Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın son gelişmeler ekseninde Türkiye'nin iklim ve ticaret politikalarına etkileri ile Gümrük Birliği'nin modernizasyon süreci tartışıldı.

TEPAV, İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV), İstanbul Politikalar Merkezi (İPM) ve Friedrich Naumann Vakfı (FNF), 20 Kasım 2023 tarihinde "Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Türkiye'nin İklim Politikası Açısından Etkileri" toplantısı düzenledi.

İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilileri, akademisyenler ve ilgili kurumların uzmanların katılımıyla TEPAV'ın ev sahipliğinde gerçekleştirilen toplantının açılış konuşmaları TEPAV Kurucu Direktörü Prof. Dr. Güven Sak ve İPM Direktörü Prof. Dr. Fuat Keyman tarafından yapıldı.

Üç ayrı oturumun yer aldığı toplantının ilk oturumunda Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde son gelişmeler ile Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması ve etkileri, ikinci oturumunda Türkiye'nin iklim ve ticaret politikası açısından Avrupa Yeşil Mutabakat süreci, son oturumunda ise Türkiye-AB ilişkileri ekseninde Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Gümrük Birliği'nin güncellenmesi konuları ele alındı.

2053 net sıfır emisyon hedefi hızla kanunlaşmalı

Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın Türkiye'de ilk kez Aralık 2019'da Von der Leyen ile gündeme geldiğini ve Türkiye'nin Paris İklim Anlaşması'nın ilk imzacılarından biri olmasına rağmen konuyla Von der Leyen'den sonra daha yakından ilgilenmeye başladığını belirten TEPAV Kurucu Direktörü Güven Sak, "TEPAV olarak biz de bu süreçte İklim Şurası'nı ve ETS konularını çalışmaya başladık. Rusya-Ukrayna savaşı ile beraber Avrupa'da kömür kullanımı ile Türkiye olarak biraz rehavete kapıldık. SKDM, Ekim 2023 itibarıyla Avrupa'da yürürlüğe girdi. Bizim de artık yeniden hızlanmamız gerekiyor. Türkiye'nin 2053 net sıfır emisyon hedefi bir an evvel kanunlaşmalı; bütçesi ve fonu hazırlanmalı" dedi.

Yeşil mutabakat uyumu STK'lara da ihtiyaç duyulan bir süreç

İPM olarak iklim krizi ve yenilenebilir enerjiyi ayrı bir başlık olarak çalıştıklarını söyleyen İPM Direktörü Prof. Dr. Fuat Keyman, "Yeşil mutabakat uyumu çok katmanlı, başta siyasi irade isteyen ve STK'lara da ihtiyaç duyulan bir süreç. Küreselleşen dünyanın bizi kötü sonuçlara yaklaştıran iki meydan okuması var: Biri savaşlar, diğeri de bir türlü durdurulamayan iklim krizi. Burada sivil toplumun da hükümetler kadar sürecin bir parçası olması gerekiyor" diye konuştu.

[Haberin devamı için buraya tıklayın.](#)

Yeşil Anayasalcılık iklim değişikliğine çare olur mu?

TEPAV’da düzenlenen “İklim Değişikliğine Karşı Yeşil Anayasalcılık” başlıklı toplantıda dünyada ve Türkiye’deki anayasa çalışmalarındaki değişiklikler ele alınarak anayasal düzenlemelerin iklim değişikliği kaynaklı sorunlara etkisi tartışıldı.

14 Kasım Salı günü TEPAV’da düzenlenen “İklim Değişikliğine Karşı Yeşil Anayasalcılık” başlıklı toplantı siyasi parti temsilcileri, avukatlar ve ilgili kurumların uzmanları ile akademisyenlerin katılımıyla gerçekleştirildi.

Moderatörlüğünü TEPAV Hukuk Çalışmaları Merkezi Direktörü Prof. Dr. Levent Gönenç’in üstlendiği ve açılış konuşmasının TEPAV Kurucu Direktörü Prof. Dr. Güven Sak tarafından yapıldığı toplantıya Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Başkanı ve Hayvan ve Doğa Hukuku Laboratuvarı Direktörü Dr. Öğretim Üyesi Serkan Köybaşı konuşmacı olarak katıldı.

Toplantıda küresel ölçekte anayasa çalışmalarındaki değişiklikler mercek altına alınırken dünyada iklim değişikliği nedeniyle ortaya çıkan sorunlara yeşil anayasalcılık yoluyla çözüm üretilmesi konusu da tartışıldı.

“Türkiye’deki anayasa tartışmaları hala eski lisanla yapılıyor”

TEPAV’ın 2007 yılından bu yana anayasa çalışmaları içinde yer aldığını hatırlatan TEPAV Kurucu Direktörü Güven Sak, “Türkiye’deki anayasa tartışmaları hala 1950’lerin öncesinden kalma eski lisanla yapılıyor. Bu sebeple, Tepav olarak çalışmalar yapıyoruz, yeni kavramları gündeme getiriyoruz. Yeşil Dönüşüm ile de ilgilendiğimiz için buradan başlamaya karar verdik” dedi.

“Çalışmalarımızda yeşil anayasalcılık ve kapsayıcı kalkınmaya öncelik veriyoruz”

Türkiye’de anayasa tartışmasının hala bitmediğine dikkat çeken TEPAV Hukuk Çalışmaları Merkezi Direktörü Prof. Dr. Levent Gönenç, “Güncel anayasal tartışmalar sürerken biz daha verimli neler yapabiliriz, anayasal anlamda biz nasıl daha ileri gidebiliriz diye sorduk. Son zamanlarda yapılan birtakım öneri ve tasarlara bakıldığında aslında hep belli bir kavram seti kullanılıyor. Bu kavramları inkar etmiyoruz tabii ki ama dünya değişiyor ve yenileri ekleniyor. Yeni birtakım değişimlerle birlikte yeni kavram setleri de eklenmeli. 21.yüzyıl sorunlarını 19. yüzyıl kavramları ile anlayamaz ve anlatamayız. Yeni kavram setleri insan, çoğulculuk, yeşil anayasalcılık ve kapsayıcı kalkınma olmak üzere 4 ana sütünden oluşuyor. Tepav olarak, özellikle yeşil anayasalcılık ve kapsayıcı kalkınmayı öne çıkarmaya çalışıyoruz” şeklinde konuştu

[Haberin devamı için buraya tıklayın.](#)

“Türkiye ile olan ilişkimizi uzun vadeli bir taahhüt olarak görüyoruz”

TEPAV’da düzenlenen “Birleşik Krallık - Türkiye Stratejik Ortaklığı” başlıklı toplantıda konuşan Birleşik Krallık Türkiye Büyükelçisi Jill Morris, Türkiye ve Birleşik Krallık arasındaki stratejik ortaklığa dikkat çekerek “Her ülkenin ticaret, sanayi, dış politika yapıları ilişkilerimize rehberlik etmektedir. Türkiye ile tüm bu sütunlara sahibiz ve ilişkileri güçlendirmek istiyoruz. Bunun için de Türkiye ile olan ilişkimizi uzun vadeli bir vizyon, bir taahhüt olarak görüyoruz” dedi.

“Birleşik Krallık - Türkiye Stratejik Ortaklığı” başlıklı toplantı 7 Kasım 2023 Salı günü TEPAV’ın ev sahipliğinde ve Ankara’da görev yapan çok sayıda diplomat ve akademisyenin katılımıyla gerçekleştirildi.

TEPAV Ekonomik ve Siyasi Politikalar Merkezi Direktörü Büyükelçi Murat Ersavcı’nın moderatörlüğünü üstlendiği toplantıya Birleşik Krallık Türkiye Büyükelçisi Jill Morris konuşmacı olarak katıldı. Türkiye ve Birleşik Krallık arasındaki ilişkilerle ilgili açıklamalarda bulunan Büyükelçi Morris, vize kolaylaştırılması ve yeşil dönüşüm konularında da görüşlerini aktardı.

İlişkilerimiz yüz yıl öncesinden çok daha iyi

Türkiye ile Birleşik Krallık arasındaki ilişkileri, aynı zamanda stratejik bir ortaklık olarak gördüklerine dikkat çeken Morris, “Stratejik ortaklık diyoruz çünkü her ülkenin ticaret, sanayi, insandan insana ya da dış politika gibi ikili ilişkileri, sütunları var ve bu yapılar ilişkilerimize rehberlik etmektedir. Türkiye ile tüm bu sütunlara sahibiz ve bunları bir bütün olarak güçlendirmek istiyoruz. Yüz yıl öncesinden çok daha iyi ilişkilerimiz var. Bu ortaklığı daha da başarılı kılmak, uzmanlıklarımızı paylaşmak, birbirimizden öğrenmek ve özellikle de bölgemizi ve dünyayı daha güvenli hale getirmek için Türkiye ve Birleşik Krallık olarak birlikte çalışmaya devam edeceğiz. Bu yüzden Türkiye ile olan ilişkimizi uzun vadeli bir vizyon, bir taahhüt olarak görüyoruz” dedi.

[Haberin devamı için buraya tıklayın.](#)

Perakende güven endeksi son iki yılın en düşük seviyesine ulaştı

TEPAV Perakende Güven Endeksi, bir önceki yılın aynı dönemine göre 24,4, bir önceki aya göre ise 22,9 puanlık azalışla -16,7 puan seviyesine gerileyerek son iki yılın en düşük seviyesine ulaştı.

TEPAV Perakende Güven Endeksi açıklandı. Buna göre, Ekim ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre 24,4 puanlık, bir önceki aya göre ise 22,9 puanlık azalışla -16,7 puan değerini aldı ve Ağustos 2021'den bu yana gözlenen en düşük seviyeye geriledi.

Geçtiğimiz üç ay içinde işlerin durumunun kötüleştiğini belirten perakendecilerin oranı ise %7,1'den %58,2'ye yükseldi. Aynı şekilde, önümüzdeki üç ay için işlerinde kötüleşme bekleyenlerin oranı da %8,7'den %49,3'e çıktı. Bu artışın temel nedenleri arasında yükselen maliyetler, satış fiyatlarındaki artış, alım gücündeki düşüş ve talebin daralması öne çıkıyor. Ayrıca, piyasanın durgunluğu ve nakit akışındaki sıkıntılar da olumsuz beklentileri etkileyen faktörler arasında yer alıyor.

En fazla gerileme Doğu Karadeniz Bölgesi'nde

Bölgeler bazında incelendiğinde, Doğu Karadeniz'deki perakende güveninin özellikle gerilediği gözlemlendi. Endekste aylık değişimde dikkat çeken bir diğer nokta ise mevcut stok düzeylerinin normalin altında olduğu yönündeki 12,1 puanlık değişim oldu. Bu durum, bazı olumlu unsurların varlığına işaret etse de, genel tablo endeksi olumsuz etkileyen diğer faktörlerin ağırlığını koruyor.

"Mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri" sektöründe belirgin gerileme

Alt sektörler bazında değerlendirildiğinde "Mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri" sektöründe yaşanan perakende güveninde, diğer sektörlerle kıyasla daha belirgin bir gerileme görüldü. Ekim 2023'te, geçen yılın aynı dönemine göre "diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, zücadeye, kırtasiye, vb.)", "elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar" ve "birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar" sektörlerindeki değişim ortalamasının üzerinde gerçekleşirken "motorlu taşıtlar", "tekstil, hazır giyim ve ayakkabı", "yiyecek, içecek ve tütün ürünleri" ve "mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri" sektörleri ise ortalamasının altında değer aldı.

[Bültenin devamı için buraya tıklayın.](#)

2023'ün ikinci çeyreğinde artan borçluluk makroekonomik kırılganlıkları derinleştirdi

TEPAV tarafından oluşturulan ve üç aylık bazda güncellenen Makroekonomik Dengesizlik Göstergelerine göre, 2023 yılı ikinci çeyreğinde istihdam göstergelerinde iyileşme belirginleşirken artan borçluluklar ve cari işlemler açığındaki yükselme iç ve dış makroekonomik kırılganlıkları derinleştirdi.

TEPAV tarafından oluşturulan ve üç aylık bazda güncellenen Makroekonomik Dengesizlik Göstergeleri'nin 12. sayısı yayımlandı. Buna göre, 2023 yılının ikinci çeyreğinde istihdam göstergelerinde iyileşme belirginleşirken artan borçluluklar ve cari işlemler açığındaki yükselme iç ve dış makroekonomik kırılganlıkları derinleştirdi.

MDG Puan Tablosuna ilişkin güncellenen göstergelere göre, 2023 yılı ikinci çeyreğinde reel efektif döviz kurundaki düşüşler hızlanırken birim işgücü maliyetlerindeki daralma devam etti. Zayıf Türk lirası ve düşük birim işgücü maliyetleri Türkiye'nin dünya ihracat payında süregelen artışı desteklerken söz konusu göstergedeki artış bu çeyrekte belirginleşti. Buna rağmen, ithalat harcamalarının ihracat gelirlerinin çok üzerinde artması nedeniyle cari işlemler açığına ilişkin gösterge 2015 yılından sonra ilk kez 2023 yılının ilk iki çeyreğinde eşik değerini dışına çıktı.

Finansal sektörün yükümlülüklerindeki artış son 10 yılın en üst seviyesine çıktı

Finansal sektörün yükümlülüklerindeki artış, eşik değerini 4 katını aşarak son 10 yılın en üst seviyesine çıkarken konut fiyat endeksinin de eşik değerlerin 7 kat üzerinde olması finansal istikrara yönelik kırılganlıklar oluşturdu. Buna karşılık, eşik değerinin altında seyreden genel yönetim ve özel sektör borç stokunun GSYH'ye oranları dengeleyici olsa da her iki gösterge de 2023 yılı ikinci çeyreğinde artış eğilimine geçti. Özel sektör kredi kullanımları hızlanmış ve bununla ilgili gösterge 2017 yılından sonra ilk kez eşik değerini üzerinde gerçekleştirdi.

Genel işsizlik oranı çift haneli düzeyini korudu

İstihdam göstergelerindeki iyileşme bu çeyrekte belirginleşirken tüm göstergeler eşik değerlerin içinde yer aldı. İstihdam göstergelerindeki olumlu gidişata rağmen, genel işsizlik oranının çift haneli düzeyini koruması ve genç işsizlik oranının bunun 1,5 katına yakın bir düzeyde seyretmesi, güçlü makroekonomik dengelerin tesisi açısından istihdam alanındaki iyileşmenin sürdürülmesinin gerekli olduğuna işaret ediyor

[Bültenin devamı için buraya tıklayın.](#)

Kademeli sıkılaştırmanın maliyet analizi

Burcu Aydın Özudođru

[Buraya Tıklayın](#)

Makro-finansal göstergeler ne yönde?

Burcu Aydın Özudođru

[Buraya Tıklayın](#)

Atatürk, kurumlar ve kalkınma

Burcu Aydın Özudođru

[Buraya Tıklayın](#)

Merkez Bankası enflasyon tahminlerini neden artırdı?

Burcu Aydın Özudođru

[Buraya Tıklayın](#)

Enflasyonu henüz düşüremedik, yerine YTAK versek?

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Örtük artış hızı sabit kur rejimi

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Atılması gereken iki adım

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

U-dönüş olmamalı: Risk düşüyor ama hala yüksek

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

"Türkiye'nin, Arjantin olma tehlikesi var..."

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Bütçe gerçekleştirmeleri üzerine

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Yüzde 33 ara hedef değilmiş. Peki, hedef ne?

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Kıymet bilmek

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Hidrojen ekonomisi Almanya kadar Türkiye için de önemli

Güven Sak

[Buraya Tıklayın](#)

AI Yargıtay'ın işini bitirir mi?

Güven Sak

[Buraya Tıklayın](#)